

Het pestprotocol

Voor docenten, ouders en leerlingen

Locatie Rijssen

PESTPROTOCOL

ALGEMEEN

Waarom een pestprotocol?

Het Pius X College wil de leerlingen een veilig pedagogisch klimaat bieden, waarin zij zich harmonieus en op een prettige en positieve wijze kunnen ontwikkelen. Op het Pius X College gaat het om de leerling, die zich ook op school thuis moet voelen en waarin we samen school zijn. Alle personeelsleden bevorderen deze ontwikkeling door het scheppen van een veilige, geborgen omgeving met een prettige werksfeer in de klas en respectvolle omgang in en om het gebouw. In veruit de meeste gevallen lukt dit, maar soms is het gewenst om duidelijke afspraken met de betrokkenen te maken. Een van die duidelijke regels is dat leerlingen met respect met elkaar dienen om te gaan. Dat het niet altijd als vanzelfsprekend wordt ervaren, geeft aan dat we kinderen moeten begeleiden en daar dus energie in moeten steken. Ons pedagogisch uitgangspunt is dat alle kinderen met elkaar moeten *leren* omgaan.

Dat leerproces verloopt meestal vanzelf goed, maar het kan ook voorkomen dat een leerling in een enkel geval systematisch door andere kinderen wordt gepest. Dan kan een kind zodanig in de knoop komen met zijn schoolomgeving, dat de school niet meer voldoende veiligheid kan bieden en daarmee de gewenste ontwikkeling wordt onderbroken. In een dergelijk geval is het van groot belang dat het probleem erkend wordt.

In dit protocol is vastgelegd op welke wijze we het pestgedrag van kinderen in voorkomende gevallen benaderen. Het biedt betrokkenen duidelijkheid over impact, ernst en ook specifieke aanpak van dit ongewenste gedrag.

Het pestprotocol vormt de verklaring van de vertegenwoordigers van de school en de ouders waarin is vastgelegd dat men pestgedrag op school niet accepteert en volgens een vooraf bepaalde handelwijze gaat aanpakken.

Het Pius X College wil voor alle leerlingen die de school bezoeken een veilige school zijn.

Dit betekent dat de school expliciet stelling neemt tegen pestgedrag en concrete maatregelen neemt bij pestgedrag.

Ons uitgangspunt blijft: een leerling wordt nooit afgewezen. Een leerling is meer dan zijn (soms negatieve) gedrag alleen. Ook pesters worden niet afgewezen, maar benaderd vanuit houding "je bent een waardevol mens". Met pesten is het zoals met alle gedrag: je wilt er iets mee bereiken. De wortel van pestgedrag kan liggen in het niet bij de groep horen en/of bij narigheid die een leerling in het verleden is overkomen en die in het hier en nu leiden tot onaanvaardbaar (pest)gedrag.

Pesten moet stoppen. Maar pestgedrag alleen maar onderdrukken, onderdrukt de behoefte. Dan kan het zijn dat het pesten ondergronds verder gaat.

Daarom is er ook aandacht voor de pester en zijn problematiek

Begripsomschrijvingen

Plagen en pesten, wat is daar het verschil tussen?

Iemand op het schoolplein een stevige duw geven kan plagen zijn, maar het kan net zo goed gaan om echt pestgedrag. We spreken over plagen wanneer kinderen min of meer aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag een uitnodigend karakter heeft om respons te geven vanuit een onschuldige sfeer. Het gaat dan om een prikkelend spelletje, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Er is sprake van een pedagogische waarde: door elkaar eens uit te dagen leren kinderen heel goed om met allerlei conflicten om te gaan. Dat is een vaardigheid die ze later in hun leven van pas komt bij conflictantering, waar iedereen in zijn leven mee te maken krijgt. We spreken over pesten als er gedrag wordt vertoond dat door één van beide partijen als onwenselijk wordt ervaren waardoor het ook niet meer in een onschuldige sfeer plaatsvindt.

Voorbeelden van specifiek pestgedrag

Verbaal:

- Vernederen;
- schelden;
- dreigen;
- belachelijk maken, uitlachen bij lichaamskenmerken of bij een verkeerd antwoord in de klas; leerlingen een bijnaam geven op grond van door de leerlingen als negatief ervaren kenmerken;
- gemene briefjes schrijven om een kind uit een groepje te isoleren of steun zoeken om samen te kunnen spannen tegen een andere leerling.

Fysiek:

- trekken, duwen of zelfs spugen;
- schoppen en laten struikelen;
- krabben, bijten en haren trekken.

Intimidatie:

- een leerling hinderlijk blijven volgen of ergens opwachten;
- iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klem zetten;
- dwingen om bezit af te geven;
- een leerling dwingen bepaalde handelingen te verrichten.

Isolatie:

Samen met andere leerlingen zorgen dat een medeleerling buiten de groep komt te staan en uitgesloten wordt.

Stelen of vernielen van bezittingen:

- afpakken van schoolspullen, kleding of speelgoed;
- beschadigen en kapotmaken van andermans eigendommen

Online pesten

Op de site stoppestennu.nl staat online pesten zo omschreven:

Online pesten lijkt in veel opzichten op ander pestgedrag, maar het vindt plaats in een nieuwe context en kan daarom anders lijken. Het is belangrijk om te beseffen dat de impact van online pesten anders kan zijn, omdat het vaak in de thuisomgeving gebeurt en het bereik online groot kan zijn. Toch draait het bij pesten online om dezelfde elementen: uitsluiting en pijn. De volgende vormen van online pesten komen het meest voor:

- **Uitsluiten:** bijvoorbeeld iemand ongevraagd toevoegen aan of verwijderen uit online groepen of groeps gesprekken, of iemand zomaar blokkeren.
- **Beledigen:** bijvoorbeeld beledigingen onder een foto plaatsen. Pesters spreken dergelijke opmerkingen misschien minder snel hardop uit.
- **Hacken:** bijvoorbeeld een account hacken en het wachtwoord veranderen. Daardoor kan iemand niet meer bij diens sociale contacten. De pester kan zich bovendien voordoen als het slachtoffer. De pester stuurt dan berichten vanuit het gehackte account of wijzigt bijvoorbeeld de profielfoto.
- **Voor gek zetten:** bijvoorbeeld een belastende of ongewenste foto naar de hele klas of het hele sportteam versturen. Zulke foto's worden vervolgens vaak ook weer doorgestuurd. Vaak gaat het om een screenshot of een bewerkte foto. Of de pesters maken een nepaccount onder de naam van de gepeste. Met zo'n nepaccount kunnen zij heel gemakkelijk vervelende informatie verspreiden.
- **Bedreigen:** bijvoorbeeld een bedreigend bericht versturen. Dat kan gemakkelijk anoniem.
- **Stalken:** bijvoorbeeld iemand online lastigvallen of intimideren door die persoon via verschillende kanalen te benaderen.
- **Subtielere vormen:** pesters kunnen subtielere vormen gebruiken om de machtsongelijkheid tussen hen en het slachtoffer kenbaar te maken. Denk hierbij aan negeren, buitensluiten en 'hoektags'. Bij deze laatste vorm wordt iemand in de hoek van een foto getagd, terwijl die persoon niet op de foto staat. Deze subtielere vormen van online pesten zijn minder zichtbaar voor buitenstaanders en opvoeders, waardoor de pester zich sneller onaantastbaar voelt. Het is belangrijk om uit te gaan van wat de gepeste ervaart en om jongeren de ruimte te geven om ervaringen of ongenoegens aan te kaarten. Bied jongeren in het dagelijks leven de mogelijkheid om te praten over hun online ervaringen en wees online aanwezig, zodat jongeren weten dat ze met jou in gesprek kunnen gaan en hun ervaringen kunnen delen.

Het specifieke van pesten is dus gelegen in het bedreigende en vooral systematische karakter.

We spreken van pestgedrag als de veiligheid van de omgeving van de leerling wordt aangetast. De inzet van het pestgedrag is altijd macht door intimidatie. Bij dit echte pestgedrag zien we ook altijd de onderstaande rolverdeling terug bij een aantal betrokkenen.

De betrokkenen

Het gepeste kind

Veel leerlingen die worden gepest hebben (vaak tijdelijk) een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen de pestkoppen en stralen dat dan ook uit naar hun pesters. Vaak worden ze angstig en onzeker in een groep, ze durven weinig of niets te zeggen, omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Deze angst en onzekerheid worden verder versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor het gepeste kind in een vicieuze cirkel komt, waar het zonder hulp niet of heel moeilijk uitkomt.

Gepeste leerlingen voelen zich vaak eenzaam, hebben in hun gepeste omgeving geen vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten.

De pesters

Leerlingen die pesten zijn vaak juist fysiek wel de sterksten uit de groep. Ze kunnen zich permitteren zich agressiever op te stellen en ze reageren dan ook met dreiging van geweld of de indirecte inzet van geweld. Pesters lijken in eerste indruk populair te zijn in een klas, maar ze dwingen hun populariteit in de groep af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze allemaal durven.

Met het vertoonde pestgedrag gaat ze dat gemakkelijk af en ze krijgen andere leerlingen mee bij het gedrag naar een slachtoffer. De zwijgende meerderheid en potentiële meelopers krijgen een keuze die onuitgesproken wordt opgelegd en die aan duidelijkheid niet te wensen overlaat: 'Je bent vóór of je bent tegen me.' Hier gaat een grote dreiging uit naar de gezamenlijke omgeving van pester en slachtoffer. Alles is immers beter dan door de 'machtige pester' zelf gepest te worden. De pesters stralen juist deze dreigende zekerheid met verve uit. Ze overtreden bewust regels en hebben vaak de vaardigheden ontwikkeld met hun daden weg te komen. Het profiel van de pester is sterk zelfbevestigend, hij ziet zichzelf als een slimme durfal die de dommerds de loef afsteekt en ze dat ook bij herhaling laat merken.

Het komt ook regelmatig voor dat een pester een leerling is die in een andere situatie zelf slachtoffer is of was. Om te voorkomen weer het mikpunt van pesten te worden, kan een leerling zich bijvoorbeeld in een andere omgeving dan die van zijn slachtofferrol, vervolgens als pester gaan opstellen en manifesteren. 'Laten pesten doet pesten.'

Een succesvolle pester leert niet om zijn agressie op een andere manier te uiten dan door het ongewenste pestgedrag te vertonen. Ook pesters hebben op termijn last van hun pestgedrag.

Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om vriendjes op lange termijn te maken en een vriendschap op te bouwen en te onderhouden op andere gronden dan die van macht en het delen in die macht. Pesters maken geen gezonde sociale ontwikkeling door met alle gevolgen van dien voor de pester zelf.

De meelopers en de andere kinderen

De meeste leerlingen zijn niet direct betrokken bij pesten in de direct actieve rol van pester.

Sommigen behouden enige afstand en anderen doen incidenteel mee. Dit zijn de zogenaamde 'meelopers'. Er zijn ook leerlingen die niet merken dat er gepest wordt, of er zijn er die het niet willen weten dat er gepest wordt in hun directe (school)omgeving.

Het specifieke kenmerk van een meeloper is de grote angst om zelf in de slachtofferrol te geraken. Maar het kan ook zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en denken daardoor in populariteit mee te liften met de pester in kwestie.

Alles wat in een groep gebeurt, laat het individueel denken meer en meer achter zich en zo kan met name groepsgedrag leiden tot excessen die achteraf voor iedereen inclusief de pesters onacceptabel zijn.

Het heeft absoluut zin om daadwerkelijk op te staan tegen het pesten. Zodra anderen de gepeste leerling te hulp komen of tegen de pesters zeggen dat ze moeten ophouden, kan de situatie aanzienlijk veranderen. Het pesten wordt dan al direct minder vanzelfsprekend en draagt bovendien grotere risico's met zich mee. De situatie voor met name meelopers verandert door het ongewenste karakter van het vertoonde pestgedrag. Het wordt duidelijk dat het geen groepsnorm is om mee te gaan in het pestgedrag. Meelopers horen graag bij de norm en de grote groep en zijn niet bereid en ook niet in staat om grote risico's te lopen waarvan ze de gevolgen niet kunnen overzien.

Leerlingen die pestgedrag signaleren en dit bij de docent of mentor aangeven vervullen een belangrijke rol. Ook de ouders/verzorgers kunnen een belangrijke rol spelen. Ouders/verzorgers van kinderen die gepest worden en die dit probleem met de school willen bespreken, zijn natuurlijk altijd emotioneel bij het onderwerp betrokken. De gevoelde onmacht bij deze ouders wordt door hen sterk ervaren en is niet altijd een goede leidraad tot een rationeel handelen. De ouder wil maar één ding en dat is dat het pestgedrag ogenblikkelijk stopt. Ouders/verzorgers van kinderen die niet direct bij het pesten zijn betrokken, kunnen meer afstand nemen. Daardoor zijn ze beter in staat om duidelijk te maken aan hun kind dat er iets aan het pesten gedaan moet worden. Dit is ook in het belang van de opvoeding en ontwikkeling van hun eigen kind. Als er in de omgeving van een kind gepest wordt, heeft het kind zelf ook last van een onveilige, onprettige sfeer in de school.

Te verwachten problemen bij de aanpak van pesten

De melder

We streven ernaar dat altijd iemand van school de melder is. Vaak gebeurt het pesten in de omgeving van school. Gebeurt het pesten bijvoorbeeld in de kantine, dan kan de conciërge iets gezien hebben. Op deze manier is de leerling die het pesten meldt, een melder (geen klikker).

Bij de gepeste leerling

Een gepeste leerling schaamt zich vaak voor zijn gedrag, het voldoet niet aan normen die de ouders graag in hun kinderen terugzien: een vrolijk en vooral onbezorgd kind dat zelfstandig in staat is zijn boontjes te doppen. Pesten is een groot probleem voor leerlingen en zorgt ook voor een evenredig groot probleem bij de erkenning en de aanpak ervan. Veel gepeste leerlingen doen er dan uiteindelijk ook maar het zwijgen toe en vereenzamen. De angst wordt aanvankelijk nog groter als het pesten bespreekbaar gemaakt wordt door de ouders, waardoor het gepeste kind eens te meer met de gevolgen van het pesten kan worden geconfronteerd. Als represaille kan er in nog heviger mate gepest worden dan daarvoor al het geval was.

Bij de pester

De pester zelf ziet zich in zijn machtsspel bedreigd, en dat moet voorkomen worden. Soms blijken de pesters echter net zo opgelucht als de slachtoffers bij een duidelijke aanpak. Er wordt immers ook aandacht besteed aan hun onmacht om normaal met andere leerlingen een relatie op te bouwen. Bij een aantal pesters is dat hun liefste wens, waarvoor ze echter helaas onmachtig zijn door het ontbreken van het hanteren van de juiste vaardigheden.

In de directe leerling-omgeving

Daarnaast is het goed te weten dat er altijd leerlingen zijn die zich schuldig voelen, omdat ze niet op kunnen komen voor het slachtoffer door actief te helpen of een volwassene te hulp te roepen. Ook zijn er altijd leerlingen die helemaal niet in de gaten hebben dat er in hun omgeving gepest wordt. Ze zien wel het een en ander gebeuren, maar kunnen de gebeurtenissen niet duiden als pestgedrag, waar gepeste kinderen erg veel last van ondervinden.

Bij de ouders

Ouders hebben vaak moeite om hun kind terug te zien in de rol van meeloper of pester. Ouders beschikken niet altijd over de juiste informatie. Ook het feit dat er op beperkte schaal conflictsituaties tussen groepen kunnen voorkomen, zorgt ervoor dat er nauwelijks vergelijkingsmateriaal voorhanden is. Een pester op school hoeft zich in de thuissituatie niet als pester te manifesteren. Sommige ouders/verzorgers zien ook de ernst van de situatie onvoldoende in. Zij vertalen het pestgedrag van hun kind in weerbaar gedrag. Hun kind maakt echter geen gezonde ontwikkeling door met grote risico's op normatief afwijkend gedrag op latere leeftijd met grote gevolgen. Andere ouders/verzorgers zien er niets meer in dan wat onschuldige kwajongensstreken. De slogan: 'Ach iedereen is wel eens geplaagd, u toch ook?', geeft de visie van de ouders/verzorgers op dit gedrag aardig weer. Behalve de pester moeten dus ook vaak de ouders doordrongen worden van het ongewenste karakter van alle betrokkenen van het vertoonde pestgedrag.

Uitgangspunten bij ons pestprotocol

- 1) Als pesten en pestgedrag plaatsvindt, ervaren we dat als een probleem van onze school, zowel voor de leerlingen (de gepesten of pesters en ook de 'zwijgende' groep), hun ouders, docenten en alle andere personeelsleden binnen de school.
- 2) De school heeft een inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken door het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als ongewenst gedrag wordt ervaren en in het geheel niet wordt geaccepteerd.
- 3) Het personeel van het Pius X College stelt zich ten doel tijdig te reageren en alert zijn op pestgedrag in algemene zin. Indien pestgedrag optreedt, moet het personeel duidelijk stelling en actie ondernemen tegen dit gedrag.
- 4) Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen, weer optreedt, voert de school de uitgewerkte protocollaire procedure uit.
- 5) Dit pestprotocol wordt door de teams en de Ouderraad van de verschillende locaties onderschreven en ook aan alle ouders ter kennisname aangeboden door middel van publicatie op de website van de school.

Om welke protocolaire maatregelen gaat het?

A. Maatregelen en procedure

Preventieve maatregelen

- 1) De mentor bespreekt met de leerlingen de algemene afspraken en regels in de klas als normaal gebruikelijk aan het begin van het schooljaar. Het onderling plagen en pesten wordt hier benoemd en besproken en de regels van het pestprotocol worden expliciet uitgelegd.
- 2) Indien de mentor daar aanleiding toe ziet, besteedt hij of zij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groeps gesprek.
- 3) In de onderbouw wordt nadrukkelijk aandacht geschonken aan sociale vaardigheden. In de lessen mediawijsheid komt online pesten aan de orde en in de methode 'Tumult'.

Repressieve maatregelen

- 1) Indien er sprake is van pestgedrag binnen de school(omgeving), wordt er tijdens lessen, maar ook tijdens pauzes extra opgelet door het personeel.
- 2) Indien er sprake is van incidenten betreffende pestgedrag wordt dat met de betrokken leerlingen besproken door de mentor van de leerling(en). Dit gesprek staat niet op zichzelf maar wordt regelmatig herhaald om het probleem aan te pakken. Van deze gesprekken en afspraken worden aantekeningen gemaakt in het leerlingvolgsysteem van zowel de pester als het gepeste kind. Deze aantekeningen worden structureel bijgehouden door de mentor in ons leerlingvolgsysteem.
- 3) Indien er sprake is van herhaald pestgedrag worden de ouders/verzorgers van de pester door de mentor of een collega uit het ondersteuningsteam op de hoogte gesteld van de ongewenste gebeurtenissen in een gesprek op school. Aan het eind van dit oudergesprek worden de afspraken met de pester uitdrukkelijk doorgesproken en ook vastgelegd. Ook de op te leggen sancties bij overtreding van de afspraken worden daarbij vermeld. Gedacht kan worden aan uitsluiting van met name die situaties die zich in het bijzonder lenen voor pestgedrag. Bovendien zal de pester verplicht worden zich in te zetten ten behoeve van de eventuele reïntegratie van de gepeste.
- 4) Indien het probleem zich toch blijft herhalen meldt de mentor dit aan de betreffende teamleider/coördinator. Daarnaast wordt de leerling aangemeld bij de ondersteuningscoördinator. De leerling wordt na aanmelding in het ondersteuningsteam besproken. Hier wordt besloten of er eventueel doorverwezen wordt naar externe instanties (bijv. Maatschappelijke werk; GGD of GGZ of Dimence).
- 5) De teamleider/coördinator roept de ouders op school voor een gesprek. Ook het kind kan in dit eerste directe gesprek betrokken worden. De teamleider/coördinator gaat uit van de verslaglegging in ons leerlingvolgsysteem van de mentor en vult dit aan met het verloop van de gebeurtenissen.
- 6) Indien het pestgedrag van de pester niet aanzienlijk verbetert, en/of de ouders van het kind onvoldoende meewerken om het probleem aan te pakken, kan de locatiedirecteur van de school overgaan tot bijzondere maatregelen: isoleren van de pester of een (tijdelijke) uitsluiting van het bezoeken van de lessen van de school met een maximum van drie dagen. In bijzonder ernstige situaties kan overgegaan worden tot schorsing, tijdelijke plaatsing in een andere onderwijssetting of definitieve verwijdering van de school.

B. De concrete pedagogische invulling als handvat van het pestprotocol

Formulieren en procedures leiden op zichzelf niet tot het verdwijnen van ongewenst gedrag. Wel is het belangrijk om in zaken als pestgedrag duidelijk te monitoren hoe het verloop van een casus wordt behandeld, want er is veel tijd mee gemoeid en er zijn ook vele betrokkenen. Onderstaande tekst geeft concrete invullingen en handreikingen in het pedagogisch handelen vanuit de professionele schoolomgeving.

Bij het signaleren van een pestprobleem, waarbij de leerling het niet aan de docent of eigen mentor durft te vertellen, kan een leerling naar een personeelslid van eigen keuze gaan. Ook de vertrouwenspersoon is hiervoor beschikbaar.

De mentor heeft een zeer belangrijke rol. De mentor zal, evenals alle andere werknemers binnen de school, helder en duidelijk moeten maken dat dit ongewenste gedrag volstrekt niet geaccepteerd wordt. De mentor biedt in eerste instantie de gepeste leerling bescherming, spreekt ernstig met de pester en zijn ouders en richt zich vervolgens op de zwijgende middengroep en de meelopers. De mentor kan er daarnaast voor kiezen om de leerling aan te melden bij de ondersteuningscoördinator voor extra begeleiding van bijvoorbeeld een leerlingbegeleider.

Hulp aan de gepeste leerling

De begeleiding van de gepeste leerling is van groot belang. De leerling is eenzaam en heeft als slachtoffer recht op professionele zorg vanuit de school. Naast het voorkomen van nieuwe ongewenste ervaringen staat het verwerken van de ervaringen. Dit gebeurt door achtereenvolgens:

- gesprekken met bij voorkeur de mentor van de leerling maar ook de leerlingbegeleider of het SOT-intern kan hierin een rol spelen. Bij het monitoren van ontwikkelingen is het van belang naast incidentele momenten ook vaste momenten van gesprek in te bouwen waarin de leerling gevraagd wordt naar de gewenste vooruitgang. Het doel is tweeledig: zowel het signaleren van nieuwe prikkels als het verwerken van de eerdere ervaringen;
- schriftelijke verwerking door de leerling. Het kind krijgt indien nodig, de beschikking over een 'verwerkingsschriftje' dat op elk gekozen moment door de leerling kan worden ingevuld in en buiten de reguliere schooltijd om. Het gaat hier om een vertrouwelijk instrument van kind en mentor. Het kind krijgt op die manier de gelegenheid de traumatische ervaringen van zich af te schrijven.

Hulp aan de pester

De pesters hebben ook recht op hulp, zij zijn niet in staat om op een normale wijze met anderen om te gaan en hebben daar onze professionele hulp bij nodig. Die hulp kan bestaan uit de volgende activiteiten:

- een gesprek vanuit het protocol waarin ondubbelzinnig zal worden aangegeven welk gedrag niet geaccepteerd wordt op school. Dit gesprek wordt gevoerd als een slecht-nieuwsgesprek. Er wordt een schriftelijk verslag van gemaakt. Met duidelijke afspraken voor vervolggesprekken op termijn ongeacht de ontwikkelingen en welke sanctie er zal volgen indien het pestgedrag toch weer voorkomt;
- pestgedrag wordt binnen het team van de school gemeld zodat al het personeel alert kan reageren;
- Zowel de ouders van de pester als de gepeste leerling wordt geïnformeerd;
- van alle gesprekken met de pester en/of de ouders/verzorgers worden verslagen gemaakt. Indien deze activiteit geen oplossing biedt voert de leerlingbegeleider een aantal probleemoplossende gesprekken met de leerling waarbij getracht zal worden de oorzaak van het pesten te achterhalen. Daarnaast proberen we de pester gevoelig te maken voor hetgeen hij/zij aanricht bij de gepeste medeleerling;
- als het pestgedrag blijft voortduren roept de school de hulp in van SOT-extern of andere externe professionals;

Hulp aan de zwijgende middengroep en de meelopers

De zwijgende middengroep is, als eerder beschreven in dit document, van cruciaal belang in de aanpak van het probleem. Als de groep eenmaal in beweging is gebracht, hebben leerlingen die pesten veel minder te vertellen. Deze middengroep is eenvoudig te mobiliseren, niet alleen door het personeel, maar ook door de ouders.

Hulp aan de ouders

Voor de ouders van de gepeste leerling is het van belang dat de school ernst maakt met de aanpak van het pesten. Met de ouders van de gepeste leerling zal overleg zijn over de aanpak en de begeleiding van hun kind. De ouders van de pesters moeten absoluut op de hoogte zijn van wat er met hun kind gebeurt. Zij hebben er recht op te weten dat hun kind in sociaal opzicht bepaald zorgwekkend gedrag vertoont dat dringend verbetering behoeft.

- De ouders van de zwijgende middengroep en de meelopers moeten zich bij de leerkracht kunnen melden als zij van hun kind vernemen dat er een kind gepest wordt. Ook voor ouders moet een klimaat geschapen worden waarin het duidelijk is dat de school open staat voor dit soort meldingen.
- Ouders kunnen hun kinderen zeggen dat zij het verschrikkelijk vinden als kinderen elkaar pesten. Dat als hun kind het ziet, het zeker niet mee moet pesten, maar stelling moet nemen. Indien het kind die stelling niet durft te nemen, het dat altijd aan de ouders of aan de leerkracht moet vertellen. Praten over pesten is fundamenteel anders dan klikken. Ouders moeten hun kind daarin ondersteunen en begeleiden.

De belangrijkste regel van het pesten luidt:
WORD JE GEPEST, PRAAT ER THUIS EN OP SCHOOL OVER.
JE MAG HET NIET GEHEIM HOUDEN!

De 10 gouden omgangsregels:

1. Wij gunnen iedereen de ruimte om volwaardig deel uit te maken van de scholengemeenschap.
2. Wij respecteren elkaar met alle verschillen in opvattingen, overtuigingen, achtergronden, seksuele geaardheid en lichamelijke kenmerken. Wij discrimineren niet.
3. Wij mogen en kunnen elkaar aanspreken op onze verantwoordelijkheid voor een goed leefklimaat op school.
4. Wij maken geen misbruik van onze machtspositie en we gebruiken geen verbaal, fysiek of psychisch geweld.
5. Wij hebben respect voor elkaars eigendommen.
6. Wij gebruiken geen racistische en/of seksistische taal die kwetsend kan zijn voor anderen.
7. Wij pesten niet.
8. Wij nemen elkaar serieus en helpen elkaar waar mogelijk en nodig is.
9. Wij spelen niet voor eigen rechter maar roepen de hulp van anderen in als dat nodig is.
10. Wij helpen elkaar om ons aan de regels te houden.

Leidraad voor een gesprek met de gepeste leerling

Feiten

- Klopt het dat je gepest wordt? (h)erkenning van het probleem
- Door wie word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer?)
- Waar word je gepest? (doorvragen: zijn er nog meer plekken?)
- Hoe vaak word je gepest?
- Hoe lang speelt het pesten al?
- Weten je ouders of andere personen dat je gepest wordt?
- Wat heb je zelf tot nu toe aan het pesten proberen te doen?
- Zijn er jongeren die jou wel eens proberen te helpen?
- Wat wil je dat er nu gebeurt; wat wil je bereiken?

Aanpak

Besprek samen met de leerling wat hij/zij kan doen tegen het pesten en bekijk waar de leerling aan wil werken om de situatie te verbeteren. Let daarbij op de volgende aspecten:

- Hoe communiceert de leerling met anderen?
- Welke lichaamstaal speelt een rol?
- Hoe gaat de leerling om met zijn gevoelens en hoe maakt hij deze kenbaar aan anderen?
- Heeft de leerling genoeg vaardigheden om weerbaarder gedrag te tonen naar de pester?

Gepeste jongeren lopen vaak rond met het gevoel dat er iets mis is met ze. Daardoor hebben ze moeite om voor zichzelf op te komen. Ergens is er iets in zichzelf dat de pester gelijk geeft. Besteed hier aandacht aan want **niemand kan een ander klein maken zonder diens toestemming.**

Leidraad voor een gesprek met een leerling die pest

Het doel van dit gesprek is drieledig:

- de leerling confronteren met zijn gedrag en de pijnlijke gevolgen hiervan
- Achterliggende oorzaken boven tafel proberen te krijgen
- Het schetsen van de stappen die volgen wanneer het pestgedrag niet stopt

Confronteren

Confronteren en kritiek geven is niet hetzelfde. Confronteren is:

- probleemgericht en richt zich op gedrag dat waar te nemen is. Zodra we interpretaties gaan geven aan gedrag, wordt het persoonsgericht, bijvoorbeeld: je hebt cola in de tas van Piet laten lopen. Dat doe je zeker omdat je graag de lolligste bent! Zodra we gaan interpreteren reageren we een gevoel van frustratie op die ander af en zijn we gestopt met confronteren en begonnen met kritiseren.
- relatiegericht. Je bent heel duidelijk op de inhoud, in wat je wilt en niet wilt maar met behoud van de relatie, bijvoorbeeld. Ik vind dat je heel erg gemeen doet tegen haar en ik wil dat je daarmee ophoudt. **Zeg nooit: Je bent heel gemeen.** Je wilt duidelijk verder met de jongere. Kritiek op de persoon voelt als een beschuldiging/afwijzing.
- specifiek blijven. Je benoemt de situatie waar het over gaat en vermijdt woorden als altijd, vaak en meestal. Kritiek wordt vaak algemeen.
- veranderingsgericht. Je stelt zaken vast en gaat vervolgens inventariseren hoe het anders kan.

Achterliggende oorzaken

Nadat het probleem benoemd is, richt jij je op het waarom? Hoe komt het dat je dit gedrag nodig hebt? Wat levert het jou op? Wat reageer je af op die ander? Etc. Maak duidelijk dat er een tekort aan empathisch vermogen zichtbaar wordt in dit gedrag. Wat ga je daaraan doen? Biedt zo nodig hulp aan van de counselor (op vrijwillige basis).

Het pestgedrag moet stoppen

Wees duidelijk over de stappen die volgen, wanneer het pestgedrag niet stopt (zie richtlijnen pesten).

Het stappenplan na een melding van digitaal pesten

1. Blokkeren van de afzender.
2. Bewaar de berichten. Probeer de berichten waarin het pestgedrag voorkomt te bewaren door middel van het maken van screenshots.
3. Probeer de dader op te sporen. Soms is de dader te achterhalen door uit te zoeken van welke computer op school het bericht is verzonden. Neem contact op met de ICT-coördinator of de systeembeheerder. Het is mogelijk om van het IP-adres van de e-mail af te leiden van welke computer het bericht is verzonden. Ook is er van alles mogelijk via de helpdesk.
4. Neem contact op met de ouders van de gepeste leerling. Geef de ouders voorlichting over welke maatregelen zij thuis kunnen nemen.
5. Verwijs de ouders zo nodig door. Er zijn twee telefoonnummers die ouders kunnen bellen met vragen, namelijk:
 - 0900-2828280 Pestweb of pestweb.nl
 - 0900-1113111: de vertrouwensinspectie
6. Adviseer aangifte. In het geval dat een leerling stelselmatig wordt belaagd is er sprake van stalking en dan kunnen de ouders aangifte doen. Ook wanneer het slachtoffer lichamelijk letsel of materiële schade is toegebracht, kan de politie worden ingeschakeld. Zo nodig kun je verwijzen naar Bureau Slachtofferhulp (www.slachtofferhulp.nl, tel: 0900-0101)
7. Verwijs de pester en/of de gepeste door naar de leerlingbegeleider of vertrouwenspersoon wanneer verdere begeleiding nodig is.

Schematische weergave route(s) pestmeldingen

